

Tweede Kamer der Staten-Generaal
t.a.v. de vaste commissie voor Justitie en Veiligheid
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Den Haag, 3 september 2020
dossiernummer: 109440
uw kenmerk: n.v.t.
telefoonnummer: +31 (0)70 335 35 64
e-mail: e.kesler@advocatenorde.nl

Betreft: Reactie op wetsvoorstel vereenvoudiging en modernisering bewijsrecht (35 498)

Geachte woordvoerder,

Het wetsvoorstel Wet vereenvoudiging en modernisering bewijsrecht (35498) is op dit moment in behandeling bij uw Kamer. Bij de consultatie van dit wetsvoorstel heeft de Nederlandse orde van advocaten (NOvA) advies uitgebracht.¹ Op donderdag 10 september a.s. levert u inbreng op het nu voorliggende wetsvoorstel. Voor deze inbreng heeft de Nederlandse orde van advocaten (NOvA) zijn adviescommissie burgerlijk procesrecht gevraagd opnieuw advies uit te brengen. De algemene raad sluit zich aan bij onderstaande overwegingen van de adviescommissie en verzoekt u deze bij uw inbreng te betrekken. Als bijlage is een uitgebreide weergave opgenomen van de reactie.

Conclusie

- Ten opzichte van het conceptwetsvoorstel dat eerder ter consultatie is voorgelegd, bevat het wetsvoorstel een aantal aanpassingen en verbeteringen. Hoewel de adviescommissie in beginsel positief staat tegenover de beoogde vereenvoudiging en modernisering van het bewijsrecht, zijn de eerder geuite bezwaren in het voorliggende wetsvoorstel niet (geheel) weggenomen.
- De adviescommissie betwijfelt of de invoering van een "preprocessuele bewijsgaringsplicht" daadwerkelijk iets toevoegt aan de reeds bestaande verplichtingen van partijen, en of deze zal leiden tot de verwachte efficiency-voordelen. Zo lijkt de aanname dat partijen door meer en vroegere bewijsgaring eerder zelf tot een oplossing van hun geschil komen niet gerechtvaardigd. De stimulans die van het wetsvoorstel uitgaat om in de voorfase van een geschil de rechter om voorlopige bewijsverrichtingen te verzoeken, leidt naar het oordeel van de adviescommissie juist eerder tot juridisering en escalatie van het geschil.
- Daarnaast lijkt het niet realistisch te verwachten dat de rechtspraak een toegenomen aantal verzoeken om voorlopige bewijsverrichtingen binnen bekwame tijd zal kunnen afhandelen. De adviescommissie beperkt zich in deze reactie tot commentaar op een aantal algemene punten en de technische uitwerking in enkele artikelen.

Bezoekadres
Neuhuyskade 94
2596 XM Den Haag
Tel. 070 - 335 35 35

Postadres
Postbus 30851
2500 GW Den Haag

¹ Zie hier de reactie van de NOvA van 6 augustus 2018 in de consultatiefase van het wetsvoorstel [LINK](#).

Kernpunten

- Doordat partijen gehouden zijn om relevante informatie zoveel mogelijk voorafgaand aan de procedure te verzamelen, valt te verwachten dat in de voorfase van een geschil vaker een beroep op de rechter zal worden gedaan. Gezien de reeds bestaande capaciteitsproblemen bij de rechterlijke macht, die door de coronacrisis nog eens zijn verergerd, heeft de adviescommissie ernstige twijfels of de rechtspraak in staat zal zijn verzoeken om voorlopige bewijsverrichtingen binnen bekwame tijd af te handelen (zonder dat dat ten koste zal gaan van de doorloopsnelheid in andere zaken).
- De toevoeging aan artikel 24 Rv van een tweede lid dat (anders dan in het eerdere consultatiewetsvoorstel) bepaalt dat de rechter binnen de grenzen van de rechtsstrijd ambtshalve met partijen de grondslag van hun vordering, verzoek of verweer mag bespreken, acht de adviescommissie niet bezwaarlijk, aangezien dit al geldend recht betreft. De adviescommissie plaatst wel vraagtekens bij het nut van deze toevoeging voor de praktijk, en de toelichting die op dit punt in de MvT wordt gegeven.
- Met betrekking tot de voorlopige bewijsverrichtingen en meer in het bijzonder het inzagerecht signaleert de adviescommissie een aantal punten:
 - De aanname dat partijen met de gewijzigde regeling voor een inzageverzoek minder vaak een beroep op de rechter zullen hoeven doen, lijkt de adviescommissie niet realistisch: de criteria voor toewijzing van een inzageverzoek zijn niet wezenlijk anders of duidelijker dan de huidige criteria, en laten (logischerwijs) ruimte voor discussie (zeker in een geschilssituatie).
 - Waar in de huidige regeling sprake is van een inzage*vordering*, wordt dat in het wetsvoorstel een inzage*verzoek*. Uit de MvT wordt niet duidelijk op welke wijze een verzoek om inzage tijdens een lopende dagvaardingsprocedure kan worden ingesteld en of de uitspraak op een dergelijk verzoek in het kader van een dagvaardingsprocedure kwalificeert als een vonnis of als een beschikking. Dat is van belang voor de wijze waarop een rechtsmiddel moet worden ingesteld.
 - Gezien het feit dat toewijzing van een inzageverzoek onomkeerbare gevolgen kan hebben, acht de adviescommissie het in beginsel uitsluiten van hoger beroep en cassatie voor alle voorlopige bewijsverrichtingen, inclusief het inzageverzoek, niet wenselijk. Dat de rechter ambtshalve of op verzoek hoger beroep of cassatie kán openstellen, is geen oplossing. Dit leidt tot onzekerheid voor procederende partijen en mogelijke verschillen in behandeling door rechters.
 - De termijn van vier weken die (in artikel 200 Rv) wordt voorgesteld voor het instellen van een rechtsmiddel tegen de beslissing op het verzoek om voorlopige bewijsverrichtingen (als daartoe verlof van de rechter wordt verkregen), is te kort. Er lijkt aan voorbijgezien dat de beslissing wordt gegeven bij beschikking, zodat (anders dan bij een dagvaardingsprocedure zoals een kort geding) bij het instellen van hoger beroep tegen die beslissing de gronden van het beroep al in het beroepschrift moeten zijn opgenomen. Het verdient de voorkeur aansluiting te zoeken bij de reguliere appeltermijn van drie maanden die in verzoekschriftprocedures geldt (artikel 358 lid 2 Rv).

Met de meeste hoogachting,
namens de algemene raad

mw. mr. R.G. van den Berg
algemeen secretaris

BIJLAGE UITGEBREIDE REACTIE

1 Inleiding

1. De adviescommissie burgerlijk procesrecht (de "**adviescommissie**") heeft kennis genomen van het op 17 juni 2020 ingediende wetsvoorstel tot *Wijziging van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering en enige andere wetten in verband met de vereenvoudiging en modernisering van het bewijsrecht (Wet vereenvoudiging en modernisering bewijsrecht)*.² Het wetsvoorstel strekt ertoe het bewijsrecht in civiele procedures te vereenvoudigen en te moderniseren om de efficiëntie en effectiviteit van deze procedures te vergroten. Door aanvulling van de waarheids- en volledigheidsplicht wordt meer nadruk gelegd op de informatievergaring en bewijsverzameling voorafgaand aan de procedure. De voorlopige bewijsverrichtingen (voorlopig getuigenverhoor, voorlopig deskundigenbericht, voorlopige plaatsopneming) worden samengevoegd tot één verzoek, waarin ook het inzagerecht (het huidige 843a Rv) wordt ingebed. Verder wordt het proces-verbaal van constatering als bewijsmiddel toegevoegd en codificeert het voorstel de mogelijkheid van het leggen van conservatoir bewijsbeslag. Tot slot wordt de beperkte bewijskracht van de partijgetuigenverklaring afgeschaft en wordt voorgesteld om het verschoningsrecht op gelijke voet als echtgenoten en geregistreerde partners aan "levenspartners" toe te kennen.
2. De adviescommissie heeft over de modernisering van het bewijsrecht twee keer eerder geadviseerd, in 2017 en in 2018.
3. Het wetsvoorstel vindt zijn oorsprong in het advies dat de expertgroep bestaande uit mr. A. Hammerstein (voorzitter), prof. mr. W.D.H. Asser en prof. mr. R.H. de Bock op verzoek van de minister in juni 2017 heeft uitgebracht over de noodzaak en de wenselijkheid van een modernisering van het bewijsrecht in civiele procedures. De reactie van de adviescommissie op het advies van de expertgroep heeft de NOvA bij brief van 3 oktober 2017 aan de minister gezonden.
4. Medio 2018 is een conceptwetsvoorstel ter consultatie voorgelegd. De reactie van de adviescommissie op het conceptwetsvoorstel heeft de NOvA ingediend bij brief van 6 augustus 2018.
5. Naar aanleiding van de consultatie en het advies van de Afdeling advisering van de Raad van State is het eerdere conceptwetsvoorstel op onderdelen aangepast. De adviescommissie beperkt zich in deze reactie tot commentaar op een aantal hoofdpunten, en enkele procedurele of technische details.

2 Reactie op onderdelen van het wetsvoorstel

2.1 Verschuiving naar bewijsgaring voorafgaand aan procedure; capaciteit rechterlijke macht

² TK 2019/20, 35 498, nr. 2.

6. Een belangrijk uitgangspunt van het wetsvoorstel is dat partijen gehouden zijn om relevante informatie en bewijsmateriaal zoveel mogelijk te verzamelen vóórdat een procedure bij de rechter aanhangig wordt gemaakt. Daartoe wordt in artikel 21 Rv een lid toegevoegd dat bepaalt dat partijen, voordat een zaak aan de rechter wordt voorgelegd, de gegevens verzamelen waarover zij redelijkerwijs kunnen beschikken en die in de gegeven omstandigheden redelijkerwijs voorzienbaar van belang zijn voor de beoordeling van hun vordering, verzoek of verweer, en dat zij deze gegevens vervolgens in de procedure aan de rechter verstrekken. Het wetsvoorstel legt de nadruk op het vroegtijdig verzamelen van informatie en bewijs, waarmee wordt *"voortgeborduurd op de al bestaande verplichting van partijen om de door hen gestelde feiten te onderbouwen en het daarvoor ondersteunende bewijsmateriaal bij het begin van de procedure naar voren te brengen, zodat procedures doelmatig kunnen verlopen"*.³ De gedachte is dat procedures door vroegtijdige informatievergaring en bewijsverzameling sneller en efficiënter kunnen verlopen. Bovendien zouden partijen daardoor vooraf meer inzicht krijgen in het relevante feitencomplex, zodat zij hun procespositie beter zouden kunnen inschatten en beter in staat zouden zijn het geschil onderling op te lossen en een procedure kan worden vermeden.
7. De adviescommissie blijft vraagtekens houden bij de in de MvT geuite verwachting dat procedures door vroegtijdige informatievergaring (substantieel) sneller en efficiënter verlopen, of dat partijen eerder zelf een oplossing van hun geschil bereiken. In de ervaring van de adviescommissie wordt de vertraging die thans in civiele procedures optreedt, niet (en in elk geval niet primair) veroorzaakt doordat in de procedure nog allerhande bewijs op tafel komt of getuigen moeten worden gehoord. Bovendien zal een discussie voorafgaand aan de procedure over welke informatie partijen elkaar over en weer zouden moeten verstrekken, eerder leiden tot juridisering en escalatie van het geschil dan tot een snelle oplossing.
8. De stimulans voor partijen om relevante informatie zoveel mogelijk voorafgaand aan de procedure te verzamelen, brengt bovendien mee dat, anders dan nu het geval is, verzoeken om voorlopige bewijsverrichtingen tijdens de procedure in beginsel niet meer mogelijk zijn, en dat de rechter in de procedure consequenties kan verbinden aan het niet-voldoen aan de preprocesuele bewijsgaringsplicht.⁴ Bewijs moet dus zoveel mogelijk worden verzameld voorafgaand aan de procedure. Dat wordt voor partijen ook makkelijker gemaakt, doordat er één verzoek om voorlopige bewijsverrichtingen wordt ingevoerd.⁵
9. De adviescommissie verwacht – zoals ook al eerder signaleerd – dat dit zal leiden tot een toename van het beroep op de rechter in de voorfase van een geschil. De adviescommissie heeft ernstige twijfels of de rechtspraak in staat zal zijn dergelijke verzoeken binnen bekwame tijd af te handelen. De behandeling van een verzoek tot het houden van een voorlopig getuigenverhoor kostte voorheen gemiddeld enkele maanden. Als het verzoek wordt toegewezen en getuigen moeten worden gehoord, zijn partijen al snel een jaar bezig. Gezien de reeds bestaande werkdruk bij de rechterlijke macht en de verdere achterstanden die zijn ontstaan door de coronacrisis lijkt het de adviescommissie zonder nadere investeringen in de rechtspraak uitgesloten dat verzoeken om voorlopige bewijsverrichtingen in de toekomst sneller kunnen worden behandeld dan thans het geval is (zonder dat dat ten koste gaat van de doorloopsnelheid van andere zaken). Dat geldt nog eens te meer als het aantal verzoeken toeneemt.

³ MvT, p. 7.

⁴ MvT, p. 10.

⁵ MvT, par. 5.3.

10. Ook de Raad voor de rechtspraak heeft in de consultatiefase opgemerkt dat de werklastergevolgen van het voorontwerp substantieel zullen zijn.⁶ De adviescommissie meent dat deze werklastergevolgen in de MvT te gemakkelijk worden "weggeschreven". Zo valt de opmerking⁷ dat het verzoeken om een voorlopige bewijsverrichting uitdrukkelijk "*geen verplichte stap*" wordt in de voorfase van een procedure, en dat het risico "*verwaarloosbaar klein*" is dat een rechter bewijs uitsluit als partijen niet voorafgaand aan de procedure om een voorlopige bewijsverrichting hebben verzocht, moeilijk te rijmen met het nadrukkelijke uitgangspunt van het wetsvoorstel dat partijen nu juist wél zoveel mogelijk voorafgaand aan de procedure bewijs verzamelen, en dat partijen daartoe ook verplicht zijn als dat redelijkerwijs van hen kan worden verlangd. Ook de verwachting dat inzageprocedures in het nieuwe bewijsrecht minder "*bewerkelijk*" worden omdat de nieuwe regeling de toepassingscriteria verduidelijkt,⁸ lijkt de adviescommissie niet realistisch. Afgezien van het feit dat de toepassingscriteria ook in de nieuwe regeling (logischerwijs) ruimte laten voor uitleg en discussie, wordt eraan voorbij gezien dat partijen de inzagediscussie veelal zullen voeren op het moment dat er een geschil dreigt of al is gerezen. Zeker naarmate de belangen groter zijn, is de kans dat partijen daar zelf uitkomen en elkaar vrijwillig informatie verstrekken, niet zo heel groot. De verwachting dat het met de toename van het aantal inzageverzoeken wel mee zal vallen, lijkt de adviescommissie dan ook niet gerechtvaardigd.
11. Gezien het voorgaande zou de adviescommissie nogmaals aandacht willen vragen voor de financiële gevolgen en de werklastergevolgen van het wetsvoorstel voor de rechtspraak.

2.2 Aanpassing artikel 24 Rv

12. In het consultatievoorstel werd aan artikel 24 Rv een tweede lid toegevoegd dat bepaalt dat de rechter partijen ambtshalve mag wijzen op mogelijkheden om de feitelijke grondslag van hun vordering, verzoek of verweer aan te vullen. Op dat voorstel is van diverse kanten kritiek geuit, omdat het niet te rijmen is met het uitgangspunt dat partijen de omvang van de rechtsstrijd bepalen en de rechter het geschil beslist op basis van wat partijen hebben aangevoerd, en het zou kunnen leiden tot "meeproceduren" door de rechter.
13. In het ingediende wetsvoorstel is het tweede lid aangepast. Daarin is nu opgenomen dat de rechter binnen de grenzen van de rechtsstrijd ambtshalve met partijen de grondslag van hun vordering, verzoek of verweer kan bespreken. De Raad van State heeft over deze toevoeging opgemerkt dat deze al geldend recht betreft. Volgens de MvT is dat juist, maar is de toevoeging bedoeld "*[o]m de verantwoordelijkheid van de rechter voor de waarheidsvinding in de procedure te verduidelijken*".⁹ In de praktijk zouden rechters namelijk verschillend invulling geven aan hun actieve rol bij de waarheidsvinding (bijvoorbeeld door het al dan niet stellen van vragen aan partijen op de mondelinge behandeling over de feitelijke grondslag van hun vordering of verweer). De meerwaarde van de codificatie is volgens de MvT erin gelegen dat in de wet buiten twijfel wordt gesteld dat de rechter het partijdebat kan "*bijsturen*" door op de mondelinge behandeling ambtshalve de feitelijke grondslag van de vordering of het verweer met partijen te bespreken.¹⁰

⁶ MvT, p. 24.

⁷ MvT, par. 9, p. 25 onder "Ad. c".

⁸ MvT, par. 9, p. 25 onder "Ad. c".

⁹ MvT, p. 33-34

¹⁰ MvT, p. 34.

14. Aangezien de toevoeging al geldend recht betreft, acht de adviescommissie deze niet bezwaarlijk. Wel valt te betwijfelen of hiermee nu daadwerkelijk meer duidelijkheid voor de praktijk wordt geschapen over de rol van de rechter. Overigens lijkt het in de MvT gebruikte woord "*bijsturen*" een actievere rol van de rechter te impliceren dan het "*bespreken*" van de grondslag van de vordering of het verweer met partijen, zoals in het voorgestelde tweede lid van artikel 24 Rv bepaald. Als het voorgestelde tweede lid slechts geldend recht codificeert, vraagt de adviescommissie zich voorts af of juist is dat "*naarmate een natuurlijke persoon zonder professionele rechtsbijstand bij de rechter verschijnt, het de rechter eerder is toegestaan het partijdebat aan- of bij te sturen dan wanneer professionele partijen of partijen vergezeld van hun rechtsbijstandverleners tegenover hem staan*".¹¹ De lijn tussen aan- of bijsturen en meeprocederen wordt hier mogelijk wel erg dun, en wat de rechter wel en niet mag doen, blijkt ook met de voorgestelde toevoeging in lid 2 niet uit de wet, terwijl dat nu juist is wat blijkens de MvT met de toevoeging wordt beoogd.

2.3 Aanpassing van artikel 90 Rv

15. Op grond van artikel 90 lid 4 Rv kan de rechter bepalen dat de verklaring van een partij, getuige of deskundige op de mondelinge behandeling geheel in het proces-verbaal zal worden opgenomen. In het wetsvoorstel wordt daaraan toegevoegd dat bij het verhoor van een getuige of deskundige tijdens de mondelinge behandeling kan worden volstaan met een aantekening van de summier inhoud van de verklaring van de getuige of deskundige. De rechter kan zich dan rekenschap geven van de verklaring bij zijn uitspraak en de motivering daarvan, aldus de MvT. Dit voorstel lijkt vooral ingegeven door efficiency-overwegingen.¹² De adviescommissie vraagt zich af of rekening is gehouden met de gevolgen van een dergelijke verkorte of summier weergave indien de rechter(s) ten overstaan van wie de mondelinge behandeling heeft plaatsgevonden, uiteindelijk niet het vonnis (mede) kan (kunnen) wijzen. Gezien de steeds prominentere rol die de mondelinge behandeling in de civiele procedure inneemt, geldt inmiddels als regel dat een rechterlijke beslissing die mede wordt genomen op grond van een voorafgaande mondelinge behandeling, in beginsel moet worden gegeven door de rechter(s) ten overstaan van wie de mondelinge behandeling heeft plaatsgevonden.¹³ Doel daarvan is te waarborgen dat wat ter zitting aan de orde komt, ook daadwerkelijk wordt meegewogen bij de totstandkoming van de beslissing. Dat geldt in ieder geval waar het gaat om een mondelinge behandeling waar partijen hun standpunten hebben kunnen toelichten, maar gelet op artikel 155 Rv¹⁴ kan de vraag rijzen of dit ook niet zou moeten gelden voor een mondelinge behandeling waar een getuige of deskundige is gehoord, en de rechter ervoor heeft gekozen te volstaan met aantekening van de summier inhoud van de verklaring van de getuige of deskundige, terwijl de desbetreffende rechter vervolgens niet het vonnis (mede) wijst. Een dergelijke gang van zaken zou er mogelijk toe kunnen leiden dat de de getuige of deskundige opnieuw moet worden gehoord, wat uiteraard inefficiënt is en belastend voor de getuige of deskundige.

2.4 Wijziging van het inzagerecht (artikelen 194, 195, 195a Rv); uitsluiting rechtsmiddelen (artikel 200 Rv)

¹¹ MvT, p. 36; de mogelijkheid van het horen van getuigen en deskundigen op de mondelinge behandeling zou op deze manier beter zijn in te passen "*bij de huidige belasting van de civiele afdelingen van de gerechten*" (lees: kost minder tijd).

¹² Zie de toelichting in de MvT, p. 37.

¹³ Zie onder meer HR 31 oktober 2014, ECLI:NL:HR:2014:3076, NJ 2015/181; HR 15 april 2016, ECLI:NL:HR:2016:662, NJ 2019/144; HR 22 december 2017, ECLI:NL:HR:2017:3259, RvdW 2018/86 en ECLI:NL:HR:2017:3264, NJ 2019/145 m.nt. W.D.H. Asser.

¹⁴ De rechter ten overstaan van wie in een zaak bewijs is bijgebracht, zal daarin zoveel als mogelijk het eindvonnis wijzen of medewijzen.

16. Het inzagerecht, dat nu nog is geregeld in de artikelen 843a en 843b Rv, wordt verplaatst naar de wettelijke regeling van de bewijsmiddelen, en opgenomen in de artikelen 194, 195 en 195a Rv. Die artikelen zijn van overeenkomstige toepassing waar het gaat om een inzageverzoek in het kader van een verzoek om voorlopige bewijsverrichtingen (zie artikel 204 Rv).
17. De adviescommissie signaleert een aantal punten van aandacht met betrekking tot de voorgestelde regeling van de voorlopige bewijsverrichtingen, en in het bijzonder het inzageverzoek.
18. Ten eerste stelt de MvT dat het voorgestelde artikel 194 Rv "*beoogt te voorzien in een regeling op grond waarvan partijen makkelijker, zonder tussenkomst van de rechter, hun rechten en verplichtingen kunnen bepalen bij het uitwisselen van informatie*".¹⁵ De adviescommissie meent dat de voorgestelde criteria niet wezenlijk anders zijn dan die in artikel 843a Rv en betwijfelt dan ook of zij in de praktijk tot minder discussie tussen partijen zullen leiden. Nog steeds gelden de vereisten dat (i) de partij die informatie van een ander verlangt, partij is bij een rechtsbetrekking, (ii) de verlangde informatie voldoende bepaald is en (iii) een partij een voldoende belang heeft bij haar informatieverzoek. Over de vraag of aan deze vereisten voldaan is, zal tussen partijen gemakkelijk discussie kunnen bestaan, zeker naarmate partijen in een geschil meer tegenover elkaar staan en/of de belangen groter zijn. De impliciete veronderstelling dat partijen voor een inzageverzoek minder vaak een beroep op de rechter zullen hoeven doen, lijkt de adviescommissie dan ook niet realistisch.
19. Ten tweede wordt uit de MvT niet duidelijk op welke wijze een verzoek om inzage tijdens een lopende dagvaardingsprocedure kan worden ingesteld en of de uitspraak op een dergelijk verzoek in het kader van een lopende dagvaardingsprocedure kwalificeert als een vonnis of als een beschikking. Onder de huidige wetgeving is geen sprake van een inzageverzoek, maar van een inzagevordering. Die vordering (ex artikel 843a Rv) kan tijdens een lopende dagvaardingsprocedure worden ingesteld bij wege van incident (artikel 208 Rv) en leidt dan tot een vonnis in het incident. De tekst van het wetsvoorstel lijkt erop te duiden dat in het nieuwe bewijsrecht sprake is van een inzageverzoek. Volgens de MvT kan een verzoek om inzage door eiser/verzoeker "*in de dagvaarding of het verzoekschrift worden gedaan of later bij afzonderlijke conclusie*". De gedaagde/verweerder kan het verzoek doen "*in zijn conclusie van antwoord of verweerschrift of later bij incidentele conclusie*".¹⁶ De MvT lijkt er dus van uit te gaan dat in het kader van een dagvaardingsprocedure een verzoek tot inzage op grond van het nieuwe artikel 195 Rv kan worden ingesteld als incidentele vordering. Als dat mogelijk is (artikel 208 Rv spreekt strikt genomen alleen van "incidentele vorderingen"), rijst vervolgens de vraag of de uitspraak in het incident in een dagvaardingsprocedure kwalificeert als een vonnis of als een beschikking. Dit kan verschil maken voor de wijze waarop een rechtsmiddel moet worden ingesteld. In het bestaande systeem van de wet wordt op een verzoek(schrift) beslist bij beschikking, dus zou sprake zijn van een beschikking, en niet van een vonnis. De MvT is op dit punt echter onduidelijk en niet consistent. In de MvT wordt gerefereerd aan "*het vonnis of de beschikking waarbij het verzoek om inzage wordt toegewezen*",¹⁷ zonder dat duidelijk wordt wanneer bij de beslissing op een inzageverzoek sprake zou zijn van een vonnis en wanneer van een beschikking. Dat geldt ook als het inzageverzoek zich richt tot een derde (artikel 195a Rv). Een dergelijk verzoek wordt behandeld als een verzoekschriftprocedure,

¹⁵ MvT, p. 47.

¹⁶ MvT, p. 53.

¹⁷ MvT, p. 53.

waarbij de derde in de gelegenheid wordt gesteld een verweerschrift in te dienen, waarna een mondelinge behandeling volgt. De MvT vermeldt dat de oproeping voor die mondelinge behandeling plaatsvindt overeenkomstig de regels die gelden voor de verzoekschrift-procedure.¹⁸ Desondanks stelt de MvT dat de "*beslissing van de rechter op het inzageverzoek (...) in de verhouding tussen de partij die informatie van de derde verzoekt en die derde een vonnis of beschikking op[levert] (...)*" (onderstreping toegevoegd). Op andere plaatsen in de MvT wordt dan weer gerefereerd aan een "*inzagevordering*"¹⁹ of een "*incidentele vordering tot inzage*"²⁰. Gezien het voorgaande vraagt de adviescommissie aandacht voor de in de wet en de MvT gebruikte terminologie. Het lijkt de adviescommissie voor de praktijk wenselijk als in de MvT wordt verduidelijkt hoe het inzageverzoek moet worden ingepast in de dagvaardingsprocedure.

20. Ten derde houdt de adviescommissie aarzelingen bij het in beginsel uitsluiten van hoger beroep en cassatie voor alle voorlopige bewijsverrichtingen, inclusief het inzageverzoek.²¹ De toewijzing van het inzageverzoek kan onomkeerbare gevolgen hebben (de partij die eenmaal inzage heeft gekregen in bepaalde gegevens, kan de verkregen kennis niet uit zijn geheugen wissen). In reactie hierop wordt in de MvT opgemerkt dat de rechter appel of cassatieberoep kan toelaten (artikel 200 Rv "*tenzij de rechter anders bepaalt*") en dat hoe dan ook inzage moet worden verleend als de toewijzing van het inzageverzoek uitvoerbaar bij voorraad wordt verklaard. Dit neemt de aarzelingen van de adviescommissie echter niet weg. Volgens de MvT is het aan het beleid van de rechter overgelaten of een rechtsmiddel al dan niet wordt opengesteld.²² Dat leidt echter tot onzekerheid bij procederende partijen, en kan leiden tot verschillen in behandeling door rechters. Dat is onwenselijk. De suggestie in de MvT dat het uitsluiten van beroep niet per se bezwaarlijk is omdat ook in de huidige praktijk direct inzage moet worden gegeven als een uitspraak uitvoerbaar bij voorraad is verklaard, miskent dat beslissingen waarbij een exhibitievordering wordt toegewezen, vaak juist niet standaard uitvoerbaar bij voorraad worden verklaard, omdat daarmee een hoger beroep feitelijk zinloos kan worden als in de tussentijd inzage moet worden gegeven.
21. Ten vierde vraagt de adviescommissie aandacht voor de termijn die (in artikel 200 Rv) wordt voorgesteld voor het instellen van een rechtsmiddel tegen de beslissing op het verzoek om een of meer voorlopige bewijsverrichtingen (als daartoe verlof van de rechter wordt verkregen). Voorgesteld wordt om die termijn op vier weken te stellen, vergelijkbaar met de appeltermijn voor uitspraken in kort geding. De adviescommissie vraagt zich af of erover is nagedacht dat de beslissing op een inzageverzoek wordt gegeven in de vorm van een beschikking, en niet in de vorm van een vonnis, zoals in kort geding. Dat maakt verschil doordat hoger beroep tegen een beschikking wordt ingesteld bij beroepschrift, waarin (anders dan in de appeldagvaarding in een dagvaardingsprocedure) de gronden voor het beroep moeten zijn opgenomen. Zeker in complexere of internationale zaken lijkt een termijn van vier weken te kort om de beslissing te doorgronden, met cliënt te bespreken en het beroepschrift op te stellen en met cliënt af te stemmen. Opmerking verdient dat ook in de huidige regeling de appeltermijn bij afwijzing van een verzoek om bijvoorbeeld een voorlopig getuigenverhoor drie maanden bedraagt. De adviescommissie zou er de voorkeur aan geven dat indien appel of cassatie wordt toegestaan, de termijn daarvoor op de gebruikelijke drie maanden wordt gesteld (conform artikel 358 lid 2 Rv), en niet wordt verkort tot vier weken. Overigens merkt

¹⁸ MvT, p. 54.

¹⁹ MvT, p. 63.

²⁰ MvT, p. 71.

²¹ Zie hierover ook het eerdere advies van 30 juli 2018, par. 25.

²² MvT, p. 64.

de adviescommissie op dat met de huidige werkbelasting en achterstanden in de rechtspraak de beoogde verkorting van de termijn voor het instellen van een rechtsmiddel met circa twee maanden, er naar verwachting niet toe zal leiden dat procedures als geheel twee maanden korter duren.